education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN – 2008

EKONOMIE

STANDAARDGRAAD

MEI/JUNIE 2008

MEMORANDUM

PUNTE: 300

Hierdie memorandum bestaan uit 16 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A
VRAAG 1
1.1 MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE

1.1.1 B Onderskatting ✓✓✓
1.1.2 C Tegnologiese vooruitgang ✓✓✓
1.1.3 B Besoedeling en oorbevolking ✓✓✓
1.1.4 D Per capita nasionale inkome✓✓✓
1.1.5 D Styging in die hoeveelheid botter gevra✓✓✓
1.1.6 B Daling in die hoeveelheid aangebied ✓✓✓
1.1.7 A Verbruikers mark ✓✓✓
1.1.8 D Prys ✓✓✓
1.1.9 D Deur tot deur smouse ✓✓✓
1.1.10 A Lok infrastruktuur na landelike gebiede✓✓✓
1.1.11 D Ontwikkeling ✓✓✓
1.1.12 B Afhanklikheid van landbou ✓✓✓
1.1.13 C Speserye✓✓✓
1.1.14 A Rentebetaling op buitelandse lenings ✓✓✓
1.1.15 C Prys van uitvoere sal daal ✓✓✓
1.1.16 B Subsidies✓✓✓
1.1.17 B Fiskale✓✓✓
1.1.18 D Sekere dienste deur die privaatsektor ondergewaardeer word ✓✓✓
1.1.19 D Aanvullende ✓✓✓
1.1.20 C Regressiewe ✓✓✓

20 x 3 **[60]**

1.2 WAAR OF ONWAAR

1.2.1 Waar ✓✓
1.2.2 Onwaar ✓✓
1.2.3 Waar ✓✓
1.2.4 Waar ✓✓
1.2.5 Onwaar ✓✓
1.2.6 Waar ✓✓
1.2.7 Waar ✓✓
1.2.8 Waar ✓✓
1.2.9 Waar ✓✓
1.2.10 Onwaar ✓✓

10 x 2 **[20]**

1.3 Kies van lys

1.3.1 Dubbeltelling✓✓
1.3.2 Koste van produksie✓✓
1.3.3 ASGISA✓✓
1.3.4 Devaluasie✓✓
1.3.5Verantwoordelikheid✓✓
1.3.6 Meganisasie✓✓
1.3.7 Werkloosheid✓✓
1.3.8 Inflasie ✓✓
1.3.9 Lone ✓✓
1.3.10 Wind✓✓

10 x 2 **[20]**

TOTAAL AFDELING A: 100

AFDELING B

VRAAG 2: NASIONALE INKOME

2.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer 2.1.1-2.1.2)

2.1.1 Toegevoegde waarde✓✓ (2)
2.1.2 Verhoog ✓✓ (2)
2.1.3 *Die produksie van goedere en dienste ontstaan in drie sektore. Noem die drie sektore.*

(i) Primêre sektor✓✓
(ii) Sekondêre sektor✓✓
(iii) Tersiêre sektor ✓✓ 3 x 2 =(6)

[10]

2.2 DATA RESPONS

2.2.1 Sakesiklus ✓✓ 1 x 2 = (2)

2.2.2 Voorspoed ✓✓✓
2.2.3 Resessie ✓✓✓
2.2.4 Depressie ✓✓✓
2.2.5 Herstel ✓✓✓ 4 x 3 = (12)
[14]

2.3 Bespreek besteding deur huishoudings in 'n geslote ekonomie.

2.3.1 Besteding deur huishoudings

(a) Dursame verbruiksgoedere✓✓: huis en voertuig ✓✓
(b) Semi duusame goedere ✓✓: gordyne en beddegoed ✓✓
(c) Nieduursame goedere✓✓: kos en brandstof ✓✓
(d) Dienste ✓✓: Vervoer en elektrisiteit ✓✓

Maks 4x4 [16]
/40/

VRAAG 3 : PRYSVORMING

3.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (3.1.1-3.1.2)

3.1.1 Nut ✓✓ (2)
3.1.2 Veranderlike ✓✓ (2)

3.1.3 Noem die DRIE komponente van vraag.

(a) Die begeerte / behoefte na die artikel ✓✓
(b) Die vermoë om die artikel te kan betaal ✓✓
(c) Die bereidwilligheid om daarvoor te betaal ✓✓ 3 x 2 (6)

3.2 DATA RESPONS

3.2.1 15 kg ✓✓✓
3.2.2 R50 ✓✓✓
3.2.3 15 kg ✓✓✓
3.2.4 Winsmotief / Wet van aanbod ✓✓✓ 4 x 3 (12)

3.2.5 Die prys waar die hoeveelheid gevra en die hoeveelheid aangebied dieselfde is. ✓✓ (2)
[14]

3.3 Noem en bespreek enige VIER voorwaardes vir volmaakte markte in die praktyk.

a. <u>Daar moet 'n groot aantal kopers en verkopers wees.</u> ✓✓

(i) Dit sal nie vir een koper of verkoper moontlik wees om die markprys te beïnvloed deur sy/haar optrede nie.✓✓
(ii) Slegs laer pryse sal die koper oortuig om van 'n ander verkoper te koop.✓✓ Maks 4

b. <u>Vrye toegang tot en uit die mark</u> ✓✓

(i) Kopers kan tot die mark toetree of dit verlaat sonder enige beperkings. ✓✓
(ii) Verkopers kan tot die mark toetree of dit verlaat sonder enige inmenging in die mark.✓✓
Maks 4

c. <u>Produkte moet homogeen wees.</u> ✓✓

(i) Produkte moet identies wees sodat kopers nie na substitute kan verander nie.
(ii) Produkte moet gestandaardiseer en maklik gegradeer word. ✓✓
(iii) Identiese produkte kompeteer bloot op die basis van prys.✓✓ Maks 4

d. ‘n Effektiewe vervoer en kommunikasie sisteem ✓✓

(i) Kopers en verkopers moet in staat wees om maklik met mekaar te kommunikeer binne die kortste moontlike tyd.✓✓
(ii) Die publikasie van pryse is kritiek om kopers en verkopers ingelig te hou van marktoestande. ✓✓
(iii) Vinnige en goeie vervoersisteem moet beskikbaar wees om goedere vinnig van een plek na ‘n ander te vervoer.✓✓
(iv) Op hierdie wyse sal enige verandering in vraag en aanbod die volledige mark beïnvloed.✓✓✓ Maks 4

e. Geen voorkeur behandeling of diskriminasie bestaan nie ✓✓

(i) Kopers en verkopers baseer hul optrede slegs op pryse.✓✓
(ii) Geen voorkeur word aan ‘n bepaalde koper/persoon gekoppel nie. ✓✓
(iii) Identiese produkte sal daarom dieselfde prys behaal in al die markte.✓✓
Maks 4

f. Vrye mededinging.✓✓

(i) Kopers moet vry wees om aan te koop waar hulle wil, van wie hulle wil, in enige hoeveelhede. ✓✓
(ii) Verkopers moet vry wees om te verkoop wat hulle wil, waar hulle wil, in enige hoeveelheid.✓✓
(iii) Daar mag geen staatinmenging en geen prysbeheer wees nie. ✓✓
(iv) Kopers of verkopers smelt nie saam om beter pryse af te dwing nie.✓✓
(v) Kopers en verkopers moet vrye toegang hê tot die mark en geen dwangmaatreels mag toegepas word om hulle te keer nie.✓✓ Maks 4

g. Alle deelnemers moet volmaakte kennis van die mark hê. ✓✓

(i) Alle kopers en verkopers moet ten volle op hoogte wees wat in ander dele van die mark gebeur. ✓✓
(ii) Tegnologiese ontwikkeling het die algehele omvang/reikwydte van markte verbeter. ✓✓
Maks 4

(Enige 4 X 4) =16
/40/

VRAAG 4: EKONOMIESE ONTWIKKELING, STREEKSONTWIKKELING, VERSTEDELIKING EN DIE INFORMELE SEKTOR.

4.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (4.1.1-4.1.2)

4.1.1 Langer ✓✓
4.1.2 Stedelik✓✓ 2 x 2 (4)

4.1.3 Noem enige DRIE doelstellings met streeksontwikkeling.

(a) Om lewensvatbare streke vir ontwikkeling te identifiseer. ✓✓
(b) Om optimale menslike ontwikkeling binne die streek te bevorder ✓✓
(c) Om deurlopende ekonomiese groei / ontwikkeling te bevorder. ✓✓
(d) Om werkskepping aan te moedig. ✓✓
(e) Om die betrokkenheid van plaaslike gemeenskappe te verseker. ✓✓
(f) Om 'n benadering te volg waar beplanning saam met die betrokkenes te doen. ✓✓
(g) Om die multinasionale multikulturele aard van elke streek deeglik in ag te neem.✓✓

. (Enige 3 x 2) (6)
[10]

4.2 **DATA RESPONS**
4.2.1 Motorvervaardiging ✓✓✓ (3)
4.2.2 Werkskepping / ekonomiese ontwikkeling / ekonomiese groei / toename in die BBP ✓✓✓
3 x 3 (9)
4.2.3 Nywerheidsontwikkelingsones. ✓✓ (2)
[14]

4.3 Noem en bespreek enige VIER voordele van verstedeliking.

4.3.1 Ekonomiese groei ✓✓
(i) Verstedeliking is noodsaaklik vir ekonomiese ontwikkeling ✓✓.
(iii) Voordele van die bymekaar kom van baie mense en uitgebreide industrie bevorder groei.
4.3.2 Stede bevredig baie behoeftes van die moderne mens. ✓✓
(i) Baie goed wat met kwaliteit lewe geassosieer word, soos ontspanningsgeriewe, water en elektrisiteit is in stede beskikbaar. ✓✓
4.3.3 Laer koste ✓✓
(i) Laer koste is moontlik deur massaproduksie. ✓✓
4.3.4 Hoër persoonlike inkomste. ✓✓
(i) Stedelinge verdien in vergelyking met landelike gebiede 'n hoër inkomste. ✓✓
4.3.5 Daling in geboortekoers ✓✓
(i) Beter onderwys en werkskepping verminder geboortes. ✓✓
(ii) Meer mense is ekonomies meer aktief. ✓✓
Aanvaar enige ander relevante feit.
Benoem = 2 punte
Bespreking = 2 punte
Maks [16]
[40]

VRAAG 5: INTERNASIONALE EKONOMIE

5.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (5.1.1-5.1.2)

5.1.1 Afgetrek ✓✓ (2)
5.1.2 Binnelands✓✓ (2)

5.1.3 Noem enige DRIE redes/oorsake van internasionale handel.

(a) Kapitaal✓✓
(b) Natuurlike hulpbronne ✓✓
(c) Massaproduksie ✓✓
(d) Klimaat ✓✓
(e) Behoeftes ✓✓
(f) Inkomste ✓✓
(g) Internasionale migrasie ✓✓
(h) Koste verskille ✓✓
(i) Vervoer en kommunikasie ✓✓
(j) Eienskappe/kwaliteite en vaardighede van arbeid en entrepreneurs. ✓✓
(k) Gevestigde nywerhede ✓✓

. (Enige 3 x 2) = (6)

[10]

5.2 DATA RESPONS

5.2.1 Oktober en November✓✓✓
5.2.2 Desember en Januarie✓✓✓
5.2.3 Euro✓✓✓
5.2.4 R7120✓✓✓

4x3 (12)

5.2.5 Wisselkoers ✓✓

[14]

5.3 Verduidelik invoertariewe as beskermingstrategie.

<u>Invoertariewe</u>

(i) Tariewe is die mees algemene vorm van beskerming.✓✓
(ii) Verskillende soorte tariewe word gebruik. ✓✓

1. <u>Ad valorem tariewe</u>✓✓

(i) In die geval beloop die belasting ‘n sekere persentasie van die waarde van die ingevoerde artikel. ✓✓
Voorbeeld : Indien die waarde van die artikel R100 beloop en die tarief is 5% sal R5 gehef word. ✓✓

2. Spesifieke tariewe ✓✓

(i) Gehef as as 'n sekere bedrag per eenheid. ✓✓ Voorbeeld.
R10 per eenheid, kilogram, liter, ens.✓✓

3 Saamgestelde tarief✓✓

(i) Die tarief op 'n bepaalde produk bestaan uit 'n ad valorem plus 'n spesifieke deel.✓✓ bv.. 5% van die waarde plus R 2.50 per eenheid ingevoer.✓✓

4 Bybetalings ✓✓

(i) Belasting bo-op belasting word op sekere ingevoerde produkte gehef waarvan die invoer daarvan ontmoedig wil word. bv. die invoer van suiker van VSA en Kanada. ✓✓ Sodoende word plaaslike vervaardigers beskerm. ✓✓

5. Invoertariewe: ✓✓

(i) Verhoog die staat se inkomste✓✓
(ii) Beskerm plaaslike nywerhede en landbousektor teen onregverdige buitelandse kompetisie.✓✓

Maks [16]

/40/

VRAAG 6: DIE STAAT

6.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (6.1.1-6.1.2)

6.1.1 Staat ✓✓

6.1.2 SARB ✓✓ 2X2 (4)

6.1.3 Noem enige DRIE redes waarom die staat sy bates privatiseer.

(a) Om noodsaaklike dienste te verbeter sonder die verhoging van belasting. ✓✓
(b) Om die staat se rol in die ekonomie te verklein. ✓✓
(c) Om die belastinglas te verminder deur die belastingbasis te vergroot.✓✓
(d) Om die gebruik van nasionale hulpbronne te verminder. ✓✓
(Aanvaar enige relevante feite) (Enige 3x2) (6)
[10]

6.2 DATA RESPONS

6.2.1 245.8 + 5.6 ✓+ 8.9 + 171.7✓ + 23.6 + 10.5✓ = R455,6 Bn✓✓✓
6.2.2 Lenings/ donasies/ admin inkome/ staatseiendom/ Kommersiële inkomste/ privatisering ✓✓✓ Enige 1x3
6.2.3 Belasting op internasionale handel en transaksies. ✓✓✓
6.2.4 Belasting op eiendom. ✓✓
[14]

6.3 Noem en bespreek enige VIER doelwitte van die staat se ekonomiese beleid.

6.3.1 Prysstabiliteit ✓✓

(a) Pryse styg wanneer die vraag die aanbod van goedere oorskry en pryse daal wanneer aanbod die vraag oorskry. ✓✓

(b) Dit is egter nie normaal dat pryse jaarliks styg nie, en wanneer dit gebeur, sê ons dat inflasie bestaan. Dit is ‘n volgehoue en aansienlike styging in die algemene pryspeil oor ‘n lang periode. ✓✓

(c) Voortdurende inflasie is nadelig vir ‘n land en is dit derhalwe nodig vir die staat om aksies te neem. ✓✓

6.3.2 Volle indiensname✓✓

(a) Volle indiensname beteken dat alle persone wat wil werk en wat werk soek en wat in staat is om te werk, werk kry. ✓✓

(b) Volle indiensname is slegs moontlik as produksie gestimuleer word en toeneem. ✓✓

(c) Maatreëls om produksie te stimuleer is nodig, bv.die bevordering van arbeidsintensiewe ondernemings, subsidies, belastingtoegewings en toename in verbruik. ✓✓

6.3.3 Ekonomiese groei ✓✓

(a) Ekonomiese groei verwys na 'n toename in die totale produksie of 'n toename in die RBBP. ✓✓
(b) Belastingverligting sal verbruik en produksie stimuleer. ✓✓

6.3.4 Ewewigtige betalingsbalans✓✓

(a) Dit verwys na 'n posisie waar 'n gunstige verhouding tussen 'n verskeidenheid ekonomiese veranderlikes bestaan. (invoere,uitvoere, kapitaalvloei.) ✓✓

6.3.5 Ekonomiese gelykheid✓✓

(a) Die markmeganisme skep dikwels 'n oneweredige verdeling van inkome.✓✓
(b) 'n Meer eweredige verdeling van inkome kan bereik word deur 'n progressiewe belastingskaal en gratis dienste aan die armes.✓✓

Enige 4 x 4 [16]

/40/

VRAAG 7

7.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (7.1.1-7.1.2)

7.1.1 Seël ✓✓
7.1.2 Toename ✓✓

2 X 2 (4)

7.1.3 Noem enige DRIE Ruimtelike Ontwikkelings Inisiatiewe (korridors) in Suid-Afrika.

(a) Maputo-korridor✓✓
(b) Wildekus-ontwikkelingsprogram✓✓
(c) Lubombo-inisiatiewe✓✓
(d) Weskus-beleggingsinisiatiewe ✓✓
(e) Platinum-ROI ✓✓
(g) Kus-tot-kus-korridors ✓✓

. Enige 3x2 (6)
[10]

7.2 DATA RESPONS

7.2.1 Illustrasie A – Verstedeliking / binnelandse migrasie ✓✓✓
Illustrasie B - Internasionale migrasie / Immigrasie / Emigrasie ✓✓✓ (6)

7.2.2
(a) Ekonomiese ontwikkeling in stede ✓✓✓
(b) Vestiging van fabrieke naby stede ✓✓✓
(c) Moderne boerderypraktyke ✓✓✓
(d) Beter vooruitsigte in stede ✓✓✓
(e) Arbeidsintensiewe tersiêre- en vervaardigingsektore. ✓✓✓
(f) Vinnige ontwikkeling in die mynindustrie.✓✓✓
(g) Die groot vraag na arbeid in die stede. ✓✓✓
(h) Die beskikbaarheid van geriewe in stede.✓✓✓ Enige 2 x 3 (6)

7.2.3 ROI'e ✓✓/ desentralisasie van industrië ✓✓ landelike ontwikkeling ✓✓

Enige 1 x (2)
[14]

(Aanvaar enige ander relevante feite)

7.3 Verduidelik die voordele en nadele van direkte belasting.

7.3.1 Voordele

(a) Die insamelingskoste is relatief laag. ✓✓
(b) Die belastingbetaler weet presies hoeveel hy/sy moet betaal. ✓✓
(c) Die geld wat aan die staat verskuldig, is kan bepaal word.✓✓
(d) Mense wat hul inkomste in een land verdien en dit elders bestee, word ook belas.✓✓
(e) Belasting kan gehef word volgens die progressiewe skaal.✓✓
(f) Direkte belasting is elasties, omrede klein verhogings in direkte belasting tot 'n baie groot stroom van adisionele inkome vir die staat lei. ✓✓ 4 x 2 (8)

7.3.2 Nadele

(a) Belastingontduiking kom dikwels voor. Baie mense betaal glad nie belasting nie of verskaf vals inligting. ✓✓
(b) Belastingbetalers moet belastingvorms invul en dit is dikwels te moeilik en moet hulle die dienste van boekhouers/belastingkonsultante gebruik. ✓✓
(c) Elke keer as die belastingbetaler belasting betaal, gaan dit gepaard met 'n groot admin las.✓✓
(d) Dit is baie moeilik om 'n belastingstelsel te ontwerp wat regverdig en billik teenoor elke belastingbetaler is.✓✓
(e) Die belastingbetaler voel die belastinglas en kla dikwels daaroor. ✓✓

Enige 4 x 2 (8)
2 x 8 (16)

/40/

VRAAG 8

8.1 **ARBEIDSVERHOUDINGE**
8.1.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (a)

(a) Opleiding ✓✓ (2)

(b) Noem enige TWEE faktore wat die aanbod van arbeid beinvloed.

(i) Totale populasie ✓✓
(ii) Bevolkingsgroeikoers ✓✓
(iii) Arbeidsmagdeelnamekoers ✓✓
(iv) Arbeidsure ✓✓
(v) Migrasie ✓✓
(vi) Vlakke van vaardighede ✓✓

Enige 2 X 2 (4)

8.1.2 DATA RESPONS

(a) Congress Of South African Trade Union. ✓✓✓
(b) Beskerm die belange van die werkers. ✓✓✓ (6)

8.1.3 Bespreek die funksies van die nywerheidshof / arbeidshof.

(a) Die nywerheidshof vervul al die funksies van 'n siviele hof t.o.v. arbeidswetgewing soos volg: ✓✓

(i) Die vertolking en voorsiening van wetgewing en regulasies, nywerheidsooreenkomste en ander.✓✓

(ii) Die aanhoor van sake rakende ongeruimdhede en onbillike arbeidspraktyke. ✓✓

(b) Dit ondersoek en verhoor die volgende sake:

(i) Ongemagtigde veranderinge in diensvoorwaardes. ✓✓
(ii) Onbillike ontslag. ✓✓
(iii) Onderbetaling van lone. ✓✓
(iv) Verkeerde behandeling en ander griewe. ✓✓
(e) Die oplossing van dispute. ✓✓
(f) Die oplossing van arbeidsgeskille wat van regtelike aard, en die uitreiking van dagvaardigings indien nodig. ✓✓
(g) Bevorder goeie verhoudings tussen wergewer en werknemer. ✓✓
(h) Help om billike arbeidspraktryk te vestig. ✓✓

Enige 4 x 2 (8)
/20/

EN/OF

8.2 PRODUKTIWITEIT EN WERKLOOSHEID

8.2.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (a)

(a) Struktureel ✓✓ (2)

(b) Noem enige TWEE nadele van produktiwiteit.

(i) Werksgeleenthede word verminder.✓✓
(ii) In SA word produktiwiteit negatief beinvloed deur ‘n tekort aan geskoolde arbeid. ✓✓
(iii) In SA dra politieke onsekerheid en sosiale konflik by tot lae produktiwiteit. ✓✓
(iv) Aksies van vakbonde kan produktiwiteit ondermyn. ✓✓
(v) ‘n Gebrek aan bestuursvaardighede dra by tot lae produktiwiteit.✓✓
(vi) Gedurende die verloop van die sakesiklus is die akkurate vasstelling van produktiwiteitsvlakke problematies. ✓✓
(vii) Die kwaliteit van uitset word nie altyd bepaal wanneer produktiwiteit gemeet word nie. ✓✓

Enige 2x2 (4)

8.2.2 DATA RESPONS

(a)
(i) Gee arbeiders meer verantwoordelikhede en bevorder moraal. ✓✓✓
(ii) Voorkom herhalende tipe werk. ✓✓✓
(iii) Salarisse / lone moet billik wees. ✓✓✓

Enige 1x3 (3)
(Aanvaar enige relevante antwoord)

(b) Verloor R19 bn per jaar ✓✓✓ / lae produktiwiteit. ✓✓✓ 1 x 3 (3)

8.2.3 Bespreek die gevolge van werkloosheid.

(a) 'n Persoon se trots en menswaardigheid word negatief beïnvloed soos sy/haar lewenstandaard afneem. ✓✓
(b) 'n Toename in die misdaadkoers. ✓✓
(c) Duur vaardighede en potensiële vermoë gaan verlore vir die gemeenskap. ✓✓
(d) Die land kan nie sy werklike produksievermoë bepaal nie. ✓✓
(e) Ernstige sosiale probleme soos selfmoord en moord neem toe. ✓✓
(f) In SA, werkloosheid bedreig die proses van transformasie en demokrasie. ✓✓
(g) 'n Negatiewe persepsie dat die mark nie die probleem van werkloosheid kan oplos nie, ontstaan. ✓✓

Enige 4x2 (8)

/20/

EN/OF

8.3 INFLASIE

8.3.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (a)

(a) Styg ✓✓ (2)

(b) Noem enige TWEE oorsake van vraagtrek-inflasie.

(i) Makrovraag oorskry makroaanbod. ✓✓
(ii) Die algemene publiek spaar nie. ✓✓
(iii) Buitensporige besteding ✓✓
(iv) Toename in geldvoorraad. ✓✓
(v) Maklike toegang tot krediet. ✓✓
(vi) Toename in uitvoere sonder 'n toename in binnelandse produksie. ✓✓
(vii) Stelselmatige afname in produktiwiteit. ✓✓
(viii) Stakings,wegbly-aksies en sloerstakings. ✓✓

Enige 2x2 (4)

8.3.2 DATA RESPONS

(a) Produsente Prys Indeks ✓✓✓
(b) Stygende voedselpryse op landbou en vervaardigingsvlakke.✓✓✓

. 2 x 3 [6]

8.3.3 Noem en bespreek enige TWEE gevolge van inflasie.

(a) Styging in direkte belasting. ✓✓
(b) Die belastingbetaler se salaris word van tyd tot tyd aangepas, wat hom/haar in hoër belastinggroep plaas ✓✓
(c) Toename in indirekte belasting. ✓✓
(d) Soos die pryse van goedere styg, neem indirekte belasting BTW ook toe.✓✓
(e) Styging in sosiale en welsynbesteding.✓✓
(f) Gedurende inflasionêre periodes is die staat verplig om welsynstoelae en pensioene te verhoog.✓✓
(f) Arbeidsdispute. ✓✓

(g) Die werkgewers is verplig om werknemerslone te verhoog om in lyn te kom met inflasie. ✓✓

Enige 4 x 2 (8)

/20/

EN/OF

8.4 STRATEGIESE HULPBRONNE

8.4.1 Kies die korrekte woord(e) tussen hakies.
Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (a)

(a) Koeberg✓✓ (2)

(b) Noem enige TWEE nielandbou ekonomiese gebruike van water in Suid-Afrika.

(i) Mynontwikkeling ✓✓
(ii) Nywerheidsontwikkeling ✓✓
(iii) Vloedbeheer ✓✓
(iv) Voorsiening van openbare dienste ✓✓
(v) Vestiging van ontspanningsgeriewe ✓✓
(vi) Desentralisasie van nywerhede. ✓✓

Enige 2 x 2 (4)

8.4.2 DATA RESPONS

(a)
(i) Gebruik terbune stasies ✓✓✓
(ii) Pomp stoor-piekstasies.✓✓✓
(iii) Het 'n 15% reserwe limiet ✓✓✓

Enige 1 x 3 (3)

(b)
(i) Afname in produksie✓✓✓
(ii) Daling in die BBP ✓✓✓
(iii) Negatiewe effek op beleggings ✓✓✓
(Aanvaar enige ander relevante antwoord) Enige 1 x 3 (3)

8.4.3 Bespreek kortliks die belangrikheid van watervoorsiening en bewaring in die primêre sektor van die Suid-Afrikaanse ekonomie.

1. Landbou en besproeiing ✓✓

(a) Die grootste enkele verbruiker van water in SA.✓✓
(b) Toename in voedselproduksie, die produksie van groot- en kleinvee. ✓✓

(c) Verskaf werksgeleenthede vir die groeiende bevolking deur middel van besproeiingsboerdery.✓ ✓ 2 x 2 (4)

2. Mynbou ✓✓

(a) Suid-Afrika is ryk aan minerale. ✓✓
(b) Mynbou kan nie sonder water funksioneer nie, en hulle kan nie 'n bydrae lewer tot ekonomiese groei nie. ✓✓
(b) Verdien buitelandse valuta deur die uitvoer van minerale.✓✓

Enige 2x2 (4)
(8)
[20]
/40/

TOTAAL AFDELING B: 200

GROOTTOTAAL: 300

Kopiereg voorbehou